

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 8/2014 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och en lag om ändring och temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen sände den 19 september 2014 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och en lag om ändring och temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (RP 151/2014 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Esko Salo, social- och hälsovårdsministeriet
- äldre regeringssekreterare Timo Meling, arbets- och näringsministeriet
- expert Mikko Räsänen, Finlands Näringsliv rf
- social- och hälsovårdspolitisk chef Sinikka Näätsaari, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- juridisk ombudsman Harri Hellstén, Företagarna i Finland rf.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av

- Akava rf
- Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation TVY rf

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Genom propositionen genomförs en minskning av utgifterna för arbetslöshetsersättningar med 50 miljoner euro som regeringen beslutade om våren 2014 i samband med rambeslutet. Bespa-

ringen är ett led i försöket att minska hållbarhetsunderskottet i den offentliga ekonomin.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att propositionen har negativa verkningar på aktiveringen av arbetslösa och på utkomstskyddet, men tillstyrker att lagförslagen godkänns på

grund av de besparingar i statsfinanserna som framgår av motiven i propositionen.

Förmånerna inom utkomstskydd för arbetslösa och finansieringen av utkomststödet har av hävd ingått i en trepartsberedning och regeringen har skrivit in förfarandet i regeringsprogrammet. Regeringen beslutade om en besparing på 50 miljoner euro i utkomstskyddet för arbetslösa utan att förhandla om saken med arbetsmarknadsorganisationerna. I arbetsgruppen som avtalade om hur besparingarna skulle genomföras var arbetsmarknadsorganisationerna ändå representerade. Utskottet lägger stor vikt vid trepartsförhandlingar med arbetsmarknadsorganisationerna i frågor som gäller utkomstskydd för arbetslösa.

Systemet har under de senaste åren undergått flera ändringar av vilka de senaste trädde i kraft i början av 2014. Utskottet anser att de många på varandra följande ändringarna försvagar systemets trovärdighet och gör det svårt att hantera. Den aktuella reformen saknar arbetskraftspolitiska grunder, menar utskottet.

Utgifterna för arbetslöshetsdagpenning sparas in på så sätt att nivån på den inkomstrelaterade dagpenningen och den förhöjda förtjänstdelen sänks. Ändringen sänker den inkomstrelaterade dagpenningen för de arbetslösa vars lön som ligger till grund för dagpenning är högre 3 115 euro per månad. Nedskärningens effekt är högst 82 euro per månad och den utfaller till fullt belopp då lönebeloppet per månad uppgår till 3 443 euro eller mer. Nedskärningen i den förhöjda förtjänstdelen drabbar däremot alla som får inkomstrelaterad dagpenning och sänker således den förhöjda förtjänstdelen också för låginkomsttagare betydligt. Med en löneinkomst på t.ex. 2 000 euro sjunker beloppet på den förhöjda förtjänstdelen med 91 euro i månaden. I detta avseende uppfyller propositionen enligt utskot-

tets mening inte regeringens mål att rikta besparingen till dem som får de högsta arbetslöshetsdagpenningarna.

Förhöjningsdelen till arbetslöshetsdagpenningen och den förhöjda förtjänstdelen betalas till arbetslösa på två grunder. Personer som efter en lång karriär blivit arbetslösa får förhöjd dagpenning för högst 90 dagar och personer som deltar i sysselsättningsfrämjande tjänster för högst 200 dagar. Syftet med förhöjd dagpenning är att sporra arbetslösa personer till att delta i sysselsättningsfrämjande tjänster genom att göra det möjligt och ekonomiskt lönsamt. Det är ytterst beklagligt att det försvagade utkomstskyddet för arbetslösa väsentligen drabbar stödet för att delta i aktiverande åtgärder, anser utskottet. Lösningen försvagar nämligen den förhöjda inkomstrelaterade dagpenningens sysselsättningsfrämjande effekt.

Utskottet vill påpeka att den föreslagna ändringen ytterligare sänker ersättningsgraden enligt tidigare inkomster för utkomstskyddet för arbetslösa och påminner om att det inkomstrelaterade utkomstskyddet är avsett bl.a. för att jämna ut de ekonomiska följderna av plötsligt påkommen arbetslöshet. I tider av svår arbetslöshet anser utskottet att det inte är en lyckad lösning att rikta besparingar till utkomstskydd för arbetslösa. Nedskärningarna försvagar ytterligare försörjningen för de arbetslösa och deras familjer, vilket i fortsättningen gör att allt fler som förlorar jobben särskilt i huvudstadsregionen blir beroende av övrig social trygghet såsom bostadsbidrag och utkomststödet.

Ställningstagande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser

att social- och hälsovårdsutskottet bör beakta det som sagts ovan.

Helsingfors den 14 oktober 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tarja Filatov /sd
vordf. Anne-Mari Virolainen /saml
medl. Anna Kontula /vänst
Jari Lindström /saf
Eeva-Maria Maijala /cent
Lea Mäkipää /saf
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Elisabeth Naucélér /sv

Mikael Palola /saml
Terhi Peltokorpi /cent
Kristiina Salonen /sd
Arto Satonen /saml
Eero Suutari /saml
Katja Taimela /sd
Jani Toivola /gröna
ers. Laila Koskela /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.

AVVIKANDE MENING

Motivering

I propositionen föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och en lag om ändring och temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska ändras. Det föreslås att beräkningsregeln för den inkomstrelaterade dagpenningen ändras så att förtjänstdelen sjunker hos de personer vars lön överstiger 3 115 euro i månaden. Dessutom föreslås en sänkning av den förhöjda förtjänstdel som betalas för 90 dagar sedan en lång arbetshistoria avslutats. Det gäller också tiden för sysselsättningsfrämjande service. Sammantaget är målsättningen att spara tiotals miljoner euro i statens utgifter för arbetslöshetsdagpenning på så sätt att besparingarna riktar mot medelinkomsttagare och dem som får högre arbetslöshetsdagpenning.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att det i sig är ett steg i rätt riktning att gå in för att förtydliga finansieringen av utkomstskydd för arbetslösa. Också i övrigt anser både vår utskottsgrupp och vår riksdagsgrupp att det är bra att försöka minska den utsvällande regleringen och byråkratin inom olika förvaltningssektorer.

Men vi är inte övertygade om att regeringens sätt att bereda denna proposition är välvalt; det gäller nämligen ett omfattande lagförslag som berör sysselsättningspolitiken. Vi anser att det är mycket illa att det försvagade utkomstskyddet för arbetslösa drabbar den inkomstrelaterade dagpenningen för dem som blir utan jobb. Följden blir nämligen en extra bestraffning för arbetslöshet, och det menar vi att ger helt fel signaler.

Denna omställning försvagar ytterligare ersättningsgraden enligt tidigare inkomster för utkomstskyddet för arbetslösa. Syftet med det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa är bl.a. att jämna ut de ekonomiska följderna av plötsligt påkommen arbetslöshet. Därför anser vi att det är en väldigt dålig metod att öka den ekonomiska nöden genom att rikta nedskärning-

arna till utkomstskyddet för arbetslösa. Nedskärningarna försvagar ytterligare försörjningen för de arbetslösa och deras familjer och gör i fortsättningen att allt fler som förlorar jobben särskilt i huvudstadsregionen, men också på annat håll i landet, blir beroende av övrig social trygghet såsom bostadsbidrag och utkomststöd.

I propositioner av detta slag ser vi hur utomordentligt viktigt det hade varit att också fråga ut de olika arbetsmarknadsorganisationerna i landet om sparbetingen. Nu har det inte blivit gjort, och det ogillar vi som utskottsgrupp. Vår utskottsgrupp ser det också som en ogynnsam utveckling att vissa sektorer inom politikområdet ständigt ändras, såsom lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Med det hänvisar vi till att ändringen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa återigen drabbar de förmåner som regeringen nyss höjde från början av 2014. För att ärendena ska kunna föras vidare är det viktigt att iakttä konsekvens och öppenhet. Ständiga lagändringar inom de berörda sektorerna gör det svårare för medborgarna att greppa hur systemet med utkomststöd för arbetslösa utvecklas i vårt land.

Slutligen vill vår utskottsgrupp fästa uppmärksamhet vid att propositionen eventuellt också kan få betydligt mer långtgående verkningar än vad vi i dag kan föreställa oss. Vad händer närmast om ekonomin fortsätter att försvagas? Kommer regeringen i så fall att ingripa också i arbetslöshetsförmånerna hos andra medelinkomsttagare samt lägre avlönade grupper? Så kan det i praktiken gå nu när "Pandoras ask" redan har öppnats. En sådan utveckling är inte gynnsam eller önskvärd, anser vi. Som utskottsgrupp ser vi faktiskt detta som en principiell fråga ur ett samhällsperspektiv.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslagen förkastas.

Helsingfors den 14 oktober 2014

Jari Lindström /saf
Lea Mäkipää /saf

Laila Koskela /saf